

[Gade]

På den baggrund, og fordi de kræfter, hr. Svend Heiselberg repræsenterer, og andre ikke skal have for stor indflydelse i den kommende tid, agter SF her at udtrykke stærk utilfredshed med fiskeriministeren og hans forvaltning af dette. Samtidig vil vi undlade at stemme til den af hr. Svend Andersen foreslåede dagsorden.

Fiskeriministeren (Gammelgaard):

Jeg vil gerne for mit vedkommende afslutte debatten med at henvise til, hvad hr. Preben Møller Hansen sagde tidligere i dag. Hr. Preben Møller Hansen gav udtryk for, at SF's politiske placering, det gælder også i fiskeripolitikken, er, at man står alene, og at man står afklædt.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg forstår godt, at fiskeriministeren føler sig så svækket efter den her debat, at han har brug for den støtte, han kan finde. Hvis det er hr. Preben Møller Hansen, han skal have støtten fra, synes jeg, det er helt fint for den borgerlige regering. Hvis det virkelig kan stive fiskeriministeren af, så siger jeg bare: Velbekomme!

(Kort bemærkning).

Preben Møller Hansen (FK):

Også i denne sag ser det ud til, at SF ikke forstår rækkevidden af de udtalelser, der kommer, når man debatterer. Det må være, fordi SF ønsker at skjule sin nøgenhed for de mennesker, der sidder på tilhørerpladserne.

Det, der står tilbage, er, at Fælles Kurs har givet udtryk for, at SF står afklædt som en stripteasedanserinde, idet de i den grad har logret med halen for Socialdemokratiet, men nu er de skubbet ud i sidefløjene og står nøgne.

Det, vi har sagt, er, at vi hverken kan stemme for regeringens forslag om motiveret dagsorden eller for SF's, idet vi ikke anerkender, at overnationale myndigheder skal træffe beslutning om danske fiskeres muligheder for at ernære sig ved fiskeri. Det er det, der er konklusionen af vores udtalelser. Lad være med at se så gal ud, Anker!

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 32 af Svend Andersen (S), Jette Thomsen (KF), Svend Heiselberg (V), Larsen-Ledet (RV), Emmert Andersen (CD) og Glønborg (KRF) (se foran)

vedtoges med 88 stemmer (S, KF, V, RV, CD, KRF og Steenholdt (Grønl.)) mod 12 (FP og FK); 20 (SF) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 31 af Gade (SF) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 25:

Forslag til folketingsbeslutning om Københavns Havn.

Af Dorte Bennedsen (S) m.fl.

(Fremsat 29/10 87).

Sammen med denne sag foretoges den sidst på dagsordenen opførte sag, nemlig:

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 34:

Forslag til folketingsbeslutning om Københavns Havns fremtid.

Af Jørgen Estrup (RV) m.fl.

(Fremsat 3/11 87).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling**Miljøministeren (Chr. Christensen):**

Lad mig indlede med at give udtryk for min glæde over, at vi her i Tinget nu får en debat om Københavns Havns fremtid.

Som en vigtig del af landets hovedstad angår Københavns Havn os alle. Jeg anser den omdannelsesproces, som Københavns Havn er inde i, for en stor udfordring, som må løses på en sådan måde, at vi kan være stolte af Københavns havnefront. Ansvar herfor påhviler os alle.

[Miljøministeren]

I de senere år har det ikke skortet på forslag og ideer til havnens fremtidige anvendelse. Lad mig blot minde om den store idékonkurrence i 1985. Med juryens ord fik man gennem konkurrencen en righoldig belysning af det store havneområdes mange fremtidige muligheder.

Hvorfor er det så blevet ved forslag og ideer? Hvorfor er de mange muligheder ikke blevet realiseret? Jeg tror, at den vigtigste forklaring herpå er, at der mangler en samlet løsning på de strukturelle, økonomiske og organisatoriske problemer, der knytter sig til havnens omdannelse.

Det er derfor, jeg har fremsat et forslag om nedsættelse af et havneudvalg, der lige netop skal løse den opgave. Heri ligger ikke en underkendelse af det egentlige efterfølgende planlægningsarbejde, men først må de organisatoriske og økonomiske problemer gennemarbejdes og lægges frem til politisk beslutning.

Lad mig i lyset af disse generelle bemærkninger knytte nogle kommentarer til det socialdemokratiske beslutningsforslag.

Jeg er enig med Socialdemokratiet i, at der bør nedsættes et udvalg bestående af Miljøministeriet, Trafikministeriet, Københavns Havnevesen, Hovedstadsrådet og Københavns Kommune, der skal kortlægge Københavns Havns vand- og landområder.

Jeg er principielt heller ikke afvisende over for Socialdemokratiets forslag om, at der bør udarbejdes fysiske og økonomiske planer for havneområdernes fremtidige anvendelse. Men som jeg begrundede det i mine indledende bemærkninger, skal det organisatoriske og økonomiske grundlag for en omdannelse af de områder, hvor havnefunktionerne er under afvikling, først bringes i orden.

I første fase bør det udvalg, jeg har foreslået nedsat, koncentrere sig om at udarbejde en status og at opstille alternative modeller for havneområdernes anvendelse og trafikbetjening. Udvalget bør også have til opgave at overveje de omkostninger ved investering og drift, der knytter sig til de forskellige modeller for arealernes fremtidige anvendelse. I den forbindelse bør udvalget overveje forskellige muligheder for at finansiere de nødvendige investeringer i området.

Det er efter min mening en vigtig opgave for udvalget at overveje behovet for ændrede organisationsformer i forbindelse med anvendelsen

af de havnearealer, der ikke længere benyttes som havn, eller som forudsættes at skifte anvendelse. Umiddelbart finder jeg, at der kunne være behov herfor.

Langt hen ad vejen er jeg således enig i de grundlæggende tankegange bag Socialdemokratiets beslutningsforslag. Den afgørende uenighed opstår, når Socialdemokratiet lægger op til, at udvalget skal have til opgave at udarbejde en konkret plan for området. Det er min klare opfattelse, at en sådan plan må indgå i en næste fase, når der er taget politisk stilling til de organisatoriske og økonomiske forudsætninger.

Om end jeg på mange punkter er helt enig i det socialdemokratiske forslag, kan jeg derfor ikke tilslutte mig det i dets helhed. Såvel Socialdemokratiets beslutningsforslag som De Radikales beslutningsforslag lægger op til en standsning af alt salg og langtidsudlejning af offentligt ejede grunde i havnen. Jeg finder det overordentlig vigtigt, at der i den periode, hvor udvalget arbejder, ikke træffes dispositioner, der foregriber udviklingen. Det er mig derfor magtpåliggende, at udvalgets arbejde igangsættes uden unødvendig forsinkelse, sådan at det så vidt muligt kan afsluttes omkring 1. maj 1988.

Den gældende lovgivning giver næppe mulighed for at forbyde alt salg og langtidsudlejning af offentligt ejede grunde i havnen, men jeg vil arbejde for, at alle offentlige ejere i området respekterer ønsket om, at udvalgsarbejdet ikke gøres illusorisk gennem omfattende salg og langtidsudlejning.

Det er ikke min opfattelse, at et havneudvalg skal behandle konkrete byggesager. De almindelige planlægningsbestemmelser giver Miljøministeriet mulighed for at standse opfyldninger og større byggeprojekter, som kræver lokalplan. Det er min holdning, at § 15-rammetillæg ikke skal godkendes i den periode, udvalget arbejder.

Jeg vil herefter knytte nogle kommentarer eller bemærkninger til De Radikales beslutningsforslag.

Jeg kan kun være enig i de intentioner for området, forslaget giver udtryk for. For mig at se er det centrale i beslutningsforslaget, at planlægningen af Københavns Havn skal betros til et bredt sammensat udvalg af eksperter og idéfolk, og at udvalgets forslag skal danne grund-

[Miljøministeren]

lag for udarbejdelsen af et landsplandirektiv for Københavns Havn.

Som det vil fremgå af det, jeg hidtil har sagt, ligger De Radikales forslag et stykke fra de tankegange, der ligger til grund for mit forslag. Jeg mener som sagt, at et udvalg bør forelægge alternativer til efterfølgende politisk stillingtagen, og at et udvalg først og fremmest skal sammensættes af berørte offentlige myndigheder. Men den radikale idé med uafhængige eksperter er værd at overveje. Det kan givetvis være hensigtsmæssigt, at uafhængige eksperter er med i udvalgsarbejdet ved siden af de berørte myndigheder. De Radikales beslutningsforslag er i den foreliggende form ikke umiddelbart foreneligt med mit.

Jeg må derfor konkludere, at selv om jeg er enig i intentionerne i de to fremlagte forslag, og selv om jeg også er enig i forslagene på en række punkter, så kan jeg ikke tilslutte mig forslagene i deres helhed.

Jeg lægger imidlertid stor vægt på, at der nedsættes et havneudvalg så hurtigt som muligt. Dette udvalg skal inden for en snæver tidsramme undersøge hovedproblemerne ved havnens omdannelse og fremlægge forslag til, hvorledes arbejdet med havnearealernes omdannelse kan organiseres. Jeg fører i øjeblikket konstruktive forhandlinger med Københavns Kommune, og jeg har tillid til, at vi vil og kan nå frem til et fornuftigt resultat.

Jeg håber, Tinget vil slutte op om den måde at gøre tingene på, jeg har lagt op til, og som efter min bedste overbevisning tilgodeser de intentioner, der ligger i de to fremsatte beslutningsforslag.

Baadsgaard (S):

Formålet med det beslutningsforslag om Københavns Havn, Socialdemokratiet har fremsat, er at sikre en planlægning af udnyttelsen af Københavns havneområde, således at de rige muligheder, der her ligger, bliver udnyttet optimalt.

Det er velkendt, at der er forskellige parter og interesser i denne sag. Jeg tænker her på Københavns Kommune, Københavns Havn og staten. Dertil kommer den offentlige interesse, der er kommet til udtryk i debatten.

Københavns Havnevæsen har til opgave at drive havnen bedst muligt, men den opgave og de interesser, der knytter sig hertil, er ikke nød-

vendigvis sammenfaldende med en hensigtsmæssig byudvikling i og omkring havnearealerne. Den planlægning og udvikling, som nu skal igangsættes for hele området, vil også berøre den fortsatte udvikling af erhvervshavnen. Det er klart, at planlægningen ikke skal foregå hen over hovedet på Københavns Kommune og dens indbyggere. Derfor mener Socialdemokratiet, at det er helt nødvendigt, at disse parter er repræsenteret i det udvalg, vi foreslår nedsat, ligesom staten og regionale myndigheder bør være med.

Efter det radikale forslag skal udvalget sammensættes af eksperter og idéfolk med særlig viden og indsigt, og først i en senere fase skal repræsentanter for myndighederne og Københavns Havn inddrages. Der ligger klart her en divergens i de to forslag.

I Socialdemokratiet er vi enige i, at idéfolk og eksperter skal inddrages. Vi peger på, at sådanne sagkyndige kunne tilknyttes et sekretariat. Vi mener, det er både nødvendigt og rimeligt, at de lokale myndigheder, staten og Københavns Havn er med for at sikre bl.a. de organisatoriske og økonomiske forhold i planlægningen. Vi er åbne over for at drøfte, hvordan sagkyndige og idéfolk kan inddrages i udvalgsarbejdet, og der vil heller ikke fra Socialdemokratiets side blive gjort indvendinger imod, at formanden eventuelt hentes udefra.

Vi har i forslaget beskrevet, hvad udvalgets opgave skal være. Jeg vil gerne fremhæve et par punkter.

De områder, der er i offentligt eje, har vi foreslået samlet i en økonomisk enhed. Det, vi lægger heri, er, at udvalget skal finde frem til en sådan organisatorisk og økonomisk struktur, at de værdier, der ligger i området, kan inddrages i finansieringen af den videre udvikling. En del af øvelsen består netop i at sikre, at disse værdier ikke bliver genstand for spekulation. Men den værdistigning, som vil følge med udviklingen af et attraktivt område, skal sikres i en økonomisk enhed.

Det radikale forslag peger på, at havnens rekreative områder skal sikres, og her er vi helt enige. Men vi ønsker, at dette skal ske i forbindelse med både boligbyggeri og erhvervsbyggeri i området. Det er netop det, København har så hårdt brug for.

Socialdemokratiet foreslår som en af udvalgets opgaver, at man ser på trafikplanlægning-

[Baadsgaard]

gen i og til området. Det er klart, at her kommer staten ind, hvad angår finansiering af den overordnede trafik, de overordnede vejanlæg.

Københavns Kommune er hårdt trængt økonomisk, og vi vil gerne her give udtryk for den holdning, at staten har en forpligtelse her i forbindelse med vejanlæg, og det må vi have til at indgå i udvalgets arbejde. Jeg er glad for at kunne konstatere, at jeg her er enig med ministeren.

I de to forslag er der enighed om, at salg og langtidsudlejning må stoppe for en tid. Der skal i det hele taget så vidt muligt ikke ske noget, som kan foregribe planlægningen. Jeg tænker her på byggerier og opfyldninger m.v.

Når vi taler om udvalgets afsluttende arbejde, nævner det radikale forslag et landsplandirektiv som en mulighed, og det kan jo ikke nægtes, at det er en mulighed. Vi betragter udvalgets arbejde som en første fase af et mangeårigt forløb. I første fase skal der ske en kortlægning og beskrivelse af området, og de overordnede principper for den fysiske planlægning skal fastlægges. De økonomiske muligheder og planer og den organisatoriske struktur for det videre arbejde med at føre planerne ud i livet mener vi også skal indgå i udvalgets arbejde.

Nu skal vi jo ikke foregribe udvalgets arbejde og dets konklusioner, men det kunne måske være hensigtsmæssigt, at et selvstændigt selskab med en bestyrelse fik den opgave at stå for den videre udvikling og for den nødvendige fremdrift. Det er ministeren, der efter forslagene skal nedsætte et udvalg, og så er det naturligt, at udvalget afleverer resultatet af udvalgsarbejdet til ministeren. Og vi er åbne over for drøftelse af, hvordan udvalgets forslag kan iværksættes, og hvordan vi kan sikre den fornødne fremdrift i planernes realisering.

I kommuneplanforslaget for Københavns Kommune er de sammenfattende mål for Københavns planlægning formuleret således:

»De langsigtede mål for udviklingen er gradvis at ændre byens fysiske miljøer, sådan at de i højere grad bliver attraktive for befolkningsgrupper, der gradvis kan supplere den nuværende befolkning hen imod en i alders-, uddannelses- og erhvervs-mæssig henseende mere afbalanceret befolkningssammensætning.

Sideløbende hermed vil kommunen søge at understøtte de fag og brancher, der især har behov for en central placering i forhold til den

samlede storbyens alsidige udbud af arbejdskraft og nære forbindelser til kommunikations-, uddannelses- og forskningscentre og til de store markeder, og dermed bidrage til at fremme erhvervslivets aktuelle omstillingsproces fra produktion af industriprodukter til produktion af serviceydelser i bred forstand.«

En fornuftig og hensigtsmæssig udnyttelse af havnearealerne vil bl.a. bidrage til at opfylde det mål, bystyret her har formuleret. Hvis denne sag bliver grebet rigtigt an, har København alle tiders mulighed for en positiv udvikling befolkningsmæssigt og erhvervs-mæssigt.

Det forslag, som er kommet fra anden side til det fremsatte kommuneplanforslag om udvikling på godsbanearialet og sporarealet syd for Københavns Hovedbanegård, den såkaldte »Baneby«, peger på lignende udviklingsmuligheder. Geografisk og idé-mæssigt er forslagene om Københavns Havn og »Banebyen« hinanden nærtstående. De burde måske betragtes under ét.

Vi er alle stolte af vor hovedstad. Vi er alle interesseret i dens fortsatte udvikling. København skal være en hovedstad, der kan tiltrække international opmærksomhed turistmæssigt og erhvervs-mæssigt. Jeg tror, de to forslag, vi behandler her, og mange andre gode kræfter kan og vil bidrage til en god og progressiv udvikling af København.

Engell (KF):

Vi er i den konservative folketingsgruppe meget tilfredse med denne mulighed for at drøfte Københavns Havns fremtid. Vi har naturligvis i vor gruppe principielle betænkeligheder ved at gå ind i en sag, som vedrører en enkelt kommunes planlægning, men vi finder omvendt, at denne sag er så vigtigt et enkeltspørgsmål, at det er rigtigt med et bredt samarbejde mellem statslige og kommunale myndigheder.

Gennem de seneste ti år er havnevirksomheden ændret væsentligt: Faldende godsomsætning, stærkt reduceret passagertrafik, overgang til nye trafikformer, brug af større skibstyper og krav om øgede vanddybder. Denne udvikling har frigjort betydelige arealer, og hermed åbnes der for nye og også spændende perspektiver, hvor der i hovedstaden kan skabes et helt nyt centrum.

[Engell]

Jeg vil gerne samtidig slå fast, at vi naturligvis i Det Konservative Folkeparti ønsker, at de bæredygtige dele af Københavns Havn ikke alene skal kunne fortsætte, udvikle sig og vokse, men at vi selvfølgelig også må tage hensyn til, at Københavns Havn som selvejende institution har en særlig status.

At planlægge havnens fremtid er en kæmpeopgave. Det er en udfordring, der kalder på fantasi, på kreativitet og på visioner, alle de kvaliteter, som danske arkitekter og byplanlæggere i rigt mål har demonstreret evner for, men fortrinsvis gjort brug af uden for landets grænser, når det gælder havne. I Oslo, i London, i Malmø, i Sydney har danske arkitekter vist, at de er sprængfyldt af ideer. Og føjer vi hertil San Francisco, New York, Boston, Baltimore, ser vi, at mange store byer med kyshånd har grebet chancen for at få deres byer tilbage til vandet, ja ligefrem har benyttet sig af den chance og de muligheder, der ligger i havneområderne, som et springbræt for økonomisk og befolkningsmæssig vækst og udvikling.

På samme måde kan udviklingen af Københavns Havn blive af væsentlig betydning og en væsentlig fordel for Københavns Kommune, hvis problemer jo er velkendte.

Men netop fordi der mange steder, ikke mindst i udlandet, er gjort erfaringer med omdannelsen af havneområderne, kan vi lige så godt herhjemme tage ved lære af andres ideer, men også lære af andres fejtagelser. Jeg mener f.eks., det er vigtigt, at vi satser på en helhedsplanlægning, en samlet løsning for Københavns Havn, så havnens omdannelse ikke sker brudvis og usammenhængende, men som led i en sammenhængende plan. Der er bl.a. i forbindelse med konkurrencen i 1985 kommet mange spændende forslag på bordet, og også siden 1985 har vi set flere idéforslag, så visionerne mangler vi sådan set ikke.

Debatten i dag skal ses på baggrund af det forslag, miljøministeren i oktober fremsatte om nedsættelse af et udvalg, der kan beskrive de problemer og muligheder, som knytter sig til havnearealernes omdannelse, samt komme med forslag til, hvordan arbejdet kan organiseres. Ministeren foreslog også, at Københavns Kommune og Havnevæsenet og Hovedstadsrådet samt staten er med i dette arbejde. Det er et forslag, vi fra konservativ side kan tilslutte os.

Ser vi på de to beslutningsforslag fra henholdsvis Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre, vi i dag har til behandling, kan vi sige, at de har det samme sigte for havnens udvikling, som ligger i ministerens forslag, men de to partier anviser forskellige metoder for selve arbejdets gennemførelse.

Jeg deler helt de betænkeligheder, miljøministeren er fremkommet med i sit indlæg i forbindelse med de fremsatte forslag, men jeg synes også, det er væsentligt at få fremhævet, at der er mere, vi er enige om end uenige om. Derfor må det i det videre arbejde i Miljøudvalget med de to forslag, vi har her, være muligt at nå frem til en fælles holdning, der samler et bredt flertal af partier. Det kunne eksempelvis ske ved, at udvalget snarest i det nye år afgiver en beretning, som lægger retningslinier for det videre arbejde.

Men som et vigtigt udgangspunkt for havnens videre udvikling må vi først have en kortlægning af den aktuelle situation, de organisations- og ejermæssige økonomiske problemer i havneområdet. Det taler også for det udvalg, som miljøministeren har foreslået, først og fremmest med repræsentanter for myndighederne. Men et sådant udvalgsarbejde udelukker efter min opfattelse ikke, at man f.eks. gennem undergrupper, gennem høringsprocesser indhenter ideer og kommentarer fra andre grupper og enkeltpersoner, som er levende optaget af denne sag.

Et af de elementer, der uden tvivl trænger til en nærmere analyse, er de trafikale forhold. I konkurrencen i 1985 har man – så vidt jeg har kunnet se – kun meget perifert inddraget disse vanskelige problemer, som jo er helt centrale i forbindelse med en havneløsning.

Jeg er helt enig med Planstyrelsens direktør, Henning Hummelose, som den 3. december i Politiken skrev, at sagen om havnen også kan blive en løftestang i trafikal henseende. Han skrev, at her er en historisk chance for at tænke stort og huske trafikproblemerne. Det er et synspunkt, jeg er enig i.

Da hele sagen haster ganske meget og det gælder om hurtigst muligt at få nedsat udvalget, mener jeg, det er vigtigt, at vi i Folketinget rimelig hurtigt får taget stilling til sagen. Den har jo også et økonomisk aspekt. Jeg er ganske enig med ministeren i, at der ikke i den periode, hvor udvalget arbejder, bør træffes dispositio-

[Engell]

ner, som giver senere bindinger og skaber vanskeligheder i forbindelse med en havneplan. Tanken må være, at vi kan frigøre bundne værdier til at skabe nye værdier med.

I den konservative folketingsgruppe ser vi også gerne, at forterne i Københavns Havn inddrages i denne planlægning. Det gælder Flakfortet, det gælder Middelgrunden, og det gælder Trekroner, som hver især er små perler, som naturligt hører med i en havneplan, også selv om de befinder sig i havnens munding. Alle tre forter er jo nu ophørt med deres oprindelige formål, og der er risiko for et fortsat forfald, et gradvist forfald, hvis der ikke kommer en planlægning for dette område. Jeg vil derfor foreslå miljøministeren, at man, når udvalgets kommissorium skal udarbejdes, medinddrager de tre forters forhold.

Til sidst vil jeg godt sige følgende: København er jo vokset op omkring sin havn, hovedstaden bærer jo havnen i sit navn, og vi taler om et område halvanden gang størrelsen af den indre by, som rummer enestående beliggenhedsværdier, og som en vigtig del af rigets hovedstad interesserer og engagerer havnen os alle. Vi tænker på de muligheder, der er i dette område, men så sandelig også på, hvordan disse muligheder meget let kan blive ødelagt.

Da den gamle befæstning i midten af forrige århundrede blev opgivet af forsvar, gav det også dengang anledning til en intens debat om, hvad der skulle være den fremtidige anvendelse. Det lykkedes at bevare Kastellet, Østre Anlæg, Botanisk Have, H. C. Ørstedes Parken og Tivoli, der alle er dele af det gamle voldterræn. I dag står vi efter vores opfattelse med den samme historiske chance, og det er en chance, som vi ikke mener bør forspildes.

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg vil godt have lov til at starte denne ordførertale med et referat fra en skitse til Generalplan fra Stadsingeniørens direktorat i 1954, hvor der ligger en fremragende indledningsbeskrivelse af havnens problemer.

På side 105 om kyst- og havneområderne og den hidtidige udvikling og de foreliggende projekter står der, og jeg citerer:

»Det smukkeste og mest karakterfulde indtryk af København modtager den, der kommer til byen fra søsiden. Både sejlturen ned gennem Sundet, gennem den åbne ydre havn, langs

Langelinie og Kastellet og skibsværfterne på den ene side og turen gennem inderhavnen viser en særlig tiltalende side af byens ansigt og en værdi, som byen må være interesseret i at beskytte.

Befinder man sig først inde i byen, mærker man mindre til vandet. Langt de største dele af byens kyststrækninger er beslaglagt af havneanlæg. At havnen kræver plads, synes også særdeles rimeligt i en by, der for en væsentlig del skylder havnen sin oprindelse og vækst, og hvis erhvervsliv er stærkt knyttet til skibsfarten.

I de sidste par generationer er der imidlertid vokset en stærk og berettiget interesse op hos byens borgere for ikke alene at nyde udsigten til vandet og skibene, men også for at få adgang til badning, sejlsport, rosport osv.

Havnen beslaglægger imidlertid ikke alene betydelige kystområder, men griber i mange henseender direkte ind i byens liv. Havnen er et af byens store arbejdssteder, og det er belyst tidligere, at det er en vigtig opgave for byen at tilstræbe en hensigtsmæssig indbyrdes placering af arbejdssteder og boliger.

Havneområderne skaber endvidere gadetrafik, som kræver plads i det samlede gadenet, og havnen skaber jernbanetrafik, som forudsætter passende forbindelser med godsbanegårde og rangerterræner.

Endelig følger der med Københavns Havn en skibstrafik midt igennem byen, som kommer i konflikt med gadetrafikken mellem Sjælland og Amager.«

Selv om dette citat selvfølgelig i nogen grad lider af forældelse, fordi der er sket en vis hændelse af noget af havnen, siden det blev skrevet, synes jeg alligevel, at det i sin fortælling om havnen og om dens betydning for borgerne her i byen og for de borgere, der kommer til byen, er meget slående. Jeg vil på SF's vegne sige, at vi finder også i dag, at både den erhvervsmæssige, den rekreative og den turistmæssige og æstetiske værdi af havnen er sådan og bør blive ved med at være sådan, at det er helt rimeligt, at det ikke alene er Københavns Kommune og Borgerrepræsentationen i København, men også Folketinget, der er med til at sige nogle ord om den fremtidige planlægning. Det siger jeg, selv om jeg godt ved, at det kan være lidt tvivlsomt og lidt svært at gribe ind i den enkelte kommunes bestemmelsesret. Men som sagt, jeg synes, at det har en så stor rækkevidde, at det

[Ingerlise Koefoed]

har været nødvendigt også for os at interessere os for det.

At interessen er stor, fremgik også af konkurrencen i 1985, og det er fremgået stærkt af den meget spændende og kvalificerede debat, der har været i Politiken her i sommer, hvor så dygtige og kendte arkitekter som Ulrik Plesner og Anne Marie Rubin har taget ordet og beskrevet, hvordan havnen kunne fungere i en by, og hvordan den burde fungere.

I dag ligger der så to forslag, et fra Socialdemokraterne og et fra Det Radikale Venstre. Jeg vil først sige om Socialdemokraternes forslag, at i begrundelserne, i hensigten, kan vi være enige, men vi er ikke enige i formen for udvalg, som Socialdemokratiet foreslår nedsat. Vi mener faktisk, at der i det udvalg kommer til at sidde alt for mange mennesker, der på en eller anden måde er for dybt involveret i den debat, der allerede har fundet sted, og måske også er for dybt bundet til de synspunkter, som de har som repræsentanter for det ene eller det andet, som vedrører havnen.

Vi synes, at det udvalg, der er foreslået af Det Radikale Venstre, har nogle bedre, nogle bredere perspektiver, nogle bedre arbejdsmuligheder, og det minder os om det udvalg, man i sin tid nedsatte, da man skulle planlægge Brøndby Strandpark. Når man ser på, hvor flot og hvor glimrende Brøndby Strandpark-anlægget er lykkedes, synes jeg, at man kan lade sig inspirere af det til at sige: Lad os se, om vi ikke kan finde frem til et lignende sagkyndigt idéudvalg, som i hvert fald i første fase kan komme med nogle uafhængige ideer om, hvordan havnens fremtid bør udformes.

Vi har selv diskuteret dette spørgsmål meget i sommerens løb, og vi har også diskuteret det med vore repræsentanter i Borgerrepræsentationen, i Københavns havnebestyrelse og med den organisation, der står bag ved det københavnske SF. Jeg vil herfra sige, at hvis man i forbindelse med kommuneplanen kunne gennemføre SF's meget gennemtænkte ændringsforslag til kommuneplanen, så ville meget være reddet, men jeg er desværre ikke så optimistisk, at jeg tror, det vil lykkes at gennemføre det fuldt ud.

Derfor er vi nået frem til som sagt, at vi også herinde må kigge på tingene. Vi synes, at der skal nedsættes et sagkyndigt udvalg, som skal ligne det, De Radikale har foreslået nedsat, og

som inden et år bør komme med en plan om havnens fremtid. Vi mener, at der indtil da skal standses, og det skal være udtrykkeligt, for yderligere salg, for optioner og påfyldninger i havneområderne. Vi så også meget gerne, at man, samtidig med at man lavede dette arbejde, opfordrede trafikministeren til at udarbejde en redegørelse, som kunne belyse havnens fremtidige udviklingsmuligheder som virksomhed. I den forbindelse vil vi meget gerne have redegjort for, hvordan havnens trafikforbindelser kan forbedres, hvordan de kan finansieres, ligesom udviklingsmulighederne bør ses i sammenhæng med de forbindelser, der er planlagt til Sverige, hvad enten det bliver faste eller tunnelforbindelser, eller hvad det nu måtte blive.

Jeg opfatter havnen dels som en stor arbejdsplads, som bør blive ved med at fungere så godt som overhovedet muligt til glæde for os alle sammen, dels som et meget spændende rekreativt område, som også og ikke mindst bør kunne fungere til glæde for københavnernes og for dem, der kommer til København, og til glæde for turister fra udlandet.

Mejdahl (V):

De to beslutningsforslag har formålet tilføjes, nemlig at sikre, at der gennemføres en grundig planlægning for det kæmpestore område, som hedder Københavns Havn.

I Venstre mener vi, at det er ganske nyttigt og også en påkrævet ting, at der tages fat på en sådan planlægning. Alle vore havne oplever de ændringer, der sker i vort samfund, og som ændrer vilkår og betingelser fundamentalt. Godsmængderne og især transportmetoderne er ændrede. F.eks. coasterne, havets husmænd, spiller jo ikke nær den rolle som transportmiddel, som de gjorde tidligere; og sådan kan der nævnes mange andre eksempler, der indvirker på havnenes betydning.

Industriens vandring mod vest har haft en helt speciel betydning for Københavns Havn. Da vi har mange havne i Danmark, som er i en lignende situation som Københavns Havn, er vi i Venstre af den opfattelse, at havnenes problemer bør løses af havnene og kommunerne i fællesskab. Men vi erkender, at Københavns Havn er noget særligt. Det er hovedstadens havn. Den var engang grundlaget for byen, og den har vel også givet navn til hovedstaden.

[Mejdahl]

Det er også en basishavn. Den rummer en lang række historiske og arkitektoniske værdier, og bl.a. derfor har den også national interesse. Havnen og havneområderne kan blive et endnu større aktiv for hovedstaden, end den er nu. Det er årsagen til, at vi vil gå positivt ind i en debat om en eventuel lovgivning på området.

Nu har der i tidens løb været mange planer og ideer for Københavns Havn. Det er ikke ideer, der mangler. Det er måske i højere grad det, som ministeren nævnte: at der mangler en samlet løsning på de strukturelle, økonomiske og organisatoriske problemer, der knytter sig til havnens omdannelse. Det vender jeg tilbage til.

Jeg vil kort kommentere substansen i de to forslag. Målsætningen har jeg på Venstres vegne tilkendegivet enighed om. Vi kan i Venstre også godt se intentionerne med at stoppe salg og langtidsludlejning, men vi kan ikke umiddelbart give tilslutning til dette indgreb. Det vil give en stor usikkerhed, og det vil også bremse initiativ og virkelyst. Vi vil derimod henholde os til det skridt, som havnebestyrelsen allerede har taget i august måned med at stoppe for salg af havnens ejendom. Det viser sig, at havnebestyrelsen selv er opmærksom på problematikken. Staten og kommunen må kunne indtage samme holdning med hensyn til deres arealer uden en lovgivning herom.

Venstre er også enig i, at en planlægning skal tage hensyn til de trafikale forhold. De to beslutningsforslag foreslår to forskellige måder at komme i gang med arbejdet på. Beslutningsforslag nr. B 25 foreslår et ad hoc-udvalg, sammensat af brugere og myndigheder, og B 34 foreslår en bredt sammensat gruppe af eksperter og idéfolk og i nogle faser et panel, som er sammensat af brugere og myndigheder, og at det hele ender i et landsplandirektiv.

Vi kan da se ideen i begge forslag, men vi tror, at vi kommer hurtigere i gang ved at følge ministerens forslag om at lade et hurtigtarbejdende udvalg se på de strukturelle, økonomiske og organisatoriske spørgsmål. Dette udvalg kan trække på håndplukkede idéfolk, som Det Radikale Venstre nævner, i det omfang det må være betimeligt, ikke mindst for at opstille alternative modeller for havneområdernes anvendelse og trafikbetjening, som ministeren nævned.

Jeg vil på Venstres vegne foreslå, at man, når dette grundlæggende arbejde er udført, så over-

vejer at lade et eller flere selskaber forestå det videre planlægnings- og udførelsesarbejde. Jeg vil gerne indrømme, at det er en artikel i Politiken den 13. juli 1987, der har inspireret mig. Den er skrevet af formanden for Danske Arkitekters Landsforbund, Jens Rosenkjær. Forfatteren nævner Storebæltsbroen som en opgave, som det offentlige slet ikke er gearret til at løse, og derfor er den blevet overladt til et nyt andet selskab med erfaren og professionel ledelse. Erfaring kan man jo formentlig også hente i andre lande, hvor man kender den samme problemstilling, som vi taler om her.

Jeg skal på Venstres vegne give udtryk for håbet om, at Folketingets partier kan samles om at få sat skub i denne store opgave. Vi håber også, at de mange interesser: Københavns Havn, Københavns Kommune, staten, de private lodsejere og borgerne vil arbejde positivt med på opgaven. Der ligger så mange ressourcer gemt i dette store område, at det må kunne planlægges og opgaven løses uden at bruge skattepenge til formålet. Det er de forudsætninger, vi stiller i Venstre.

Vi er også sikre på, at der er investorer nok, som vil være interesseret i at finansiere de nødvendige investeringer i området, hvis de får mulighed herfor.

Formålet med initiativet må være at sikre havnen som basishavn og dermed sikre erhvervsinteresserne, at sikre de rekreative, historiske, arkitektoniske og landskabelige værdier og at sikre og skabe bymiljøer og dermed sikre sammenhængen mellem havnen og byen.

Marianne Jelved (RV):

Københavns Havns funktioner som havneområde er ændret markant igennem årene, således at der kun er en begrænset del af området, der i dag bruges til egentlig havnefunktion. Derfor ligger store vand- og landområder til disposition for andre formål.

De stykkevise beslutninger, der igennem de senere år er taget af bl.a. havnevæsenet, Københavns Kommune og af staten, viser en tendens til, at hver især løser egne problemer ud fra egne formål. Dette er vel i og for sig forståeligt. Enhver af de berørte parter må tjene egne interesser, og vi anerkender, at det i tilfældet Københavns Havn er resultatet af en struktur, der er historisk begrundet. Men set derfra, hvor vi nu står, er det bare ikke acceptabelt længere.

[Marianne Jelved]

Det Radikale Venstre finder det nødvendigt, at Folketinget sætter Københavns Havns fremtid på dagsordenen. København er landets hovedstad, og det skal byen blive ved med at være, men samtidig må vi erkende, at der er brug for en indre dynamik, en begejstring og et engagement for, at København ikke kun bliver hovedstad af navn, men forbliver det af gavn.

Det er vel heller ikke for meget sagt, at vi alle omfatter København med kærlighed og en vis veneration. Dette er noget af baggrunden for Det Radikale Venstres initiativ. Vi tror egentlig også, det er baggrunden for Socialdemokratiets og for miljøministerens initiativer.

Københavns Havn var hjertet i byen, og det skal den blive igen tilpasset en ny tids krav og med nænsom bevarelse af og respekt for tidligere tiders spor af et levet liv i hverdag og fest. Men det fordrer efter vores opfattelse en samlet planlægning, hvor de forskellige interessenters ønsker for en forhåbentlig kort tid må vige for at give plads for visioner for området under ét i en samlet planlægning, og vi må have klarlagt mulighederne for gennemførelse af planlægningen, både de fysiske muligheder og de økonomiske.

I Det Radikale Venstre forestiller vi os, at der foregår to slags udvalgsarbejder, gerne sideløbende: det egentlige planlægningsarbejde og undersøgelsen af den finansielle side af sagen, af de muligheder, der er. Vi mener stadig væk, uanset ministerens tale her i dag og øvrige ordføreres indlæg, at arbejdet skal munde ud i et landsplandirektiv.

Vi har i vores forslag temmelig detaljeret gjort rede for formålet med det samlede planlægningsarbejde og for udvalgets sammensætning og for forslagets sammenhæng med planlovgivningen og også for Folketingets rolle i denne sammenhæng.

Det savner vi derimod i Socialdemokratiets forslag. Vi kan se, hvilke overvejelser der er gjort om ad hoc-udvalgets sammensætning i Socialdemokratiets forslag. Her er vi ikke enige. Interessenterne har faktisk haft muligheder nok for at sætte sig sammen, men selvfølgelig er det klart, at de skal indgå i arbejdet. Vi foreslår, at det bliver i en anden fase, når det samlede planlægningsgrundlag er udarbejdet.

Vi kan derimod ikke rigtig få øje på, hvor ideerne og visionerne, den pulserende fremtid, kommer ind i Socialdemokratiets forslag. Der

tales om en målsætning for bolig-, erhvervs- og fritidsområder i Københavns Kommune. Der tales om trafik til vands og til lands, og der tales om økonomiske muligheder. Vi kan slet ikke se, hvor vi skal have, og hvor Folketinget egentlig kommer ind, bortset fra lige nu, hvor arbejdet åbenbart skal sættes i gang.

Derfor er vores spørgsmål til Socialdemokratiet: Hvor er sikringen af, at vi kommer den rigtige vej med den kommende udvikling, og hvad er egentlig den kommende udvikling efter Socialdemokratiets ønske, bortset fra de rent nære, fysiske opgaver, der skal løses?

Københavns Havnevæsen har forståeligt nok fremsendt bemærkninger eller indvendinger mod de to forslag, som vi behandler i dag, og miljøministeren har kommenteret henvendelserne.

Jeg vil ikke gå ind i en diskussion af disse to akter på nuværende tidspunkt, men give tilsagn om, at vi selvfølgelig ikke i Det Radikale Venstre vil skabe sådanne vilkår i denne forhåbentlig korte fase, hvor der skal foregå noget planlægning osv. for havnens daglige funktioner, at den daglige virksomhed ikke kan fortsætte. Det er klart, at det skal den kunne. Det er den egentlige omdannelse af havnevandområderne, vi gerne vil have stoppet i en kort periode. Men det hører udvalgsarbejdet til, og dér må vi drøfte det.

Selv om vi finder Socialdemokratiets og miljøministerens udspil, og det sidste kender vi nu retfærdigvis kun gennem pressen, noget snævert, tror eller håber vi, at vi i fællesskab kan finde frem til en arbejdsmodel, der vil føre til konstruktive og perspektivrige resultater til glæde for københavnernes, for interessenterne og for landet som helhed.

Emmert Andersen (CD):

Også i CD var vi betænkelige ved, at Folketinget skulle blande sig i denne diskussion om en konkret kommunes problemer, men der er nogle grunde til, at vi alligevel gør det.

For det første må vi notere os, at der ikke rigtig er sket noget i de forløbne år. Man har diskuteret Københavns Havn meget længe. Der har været udskrevet konkurrence, man har en masse ideer og forslag, men der er ikke kommet noget konkret forslag. Man har demonstreret uenighed mellem havnevæsenet og kommunen osv.

[Emmert Andersen]

For det andet er det Danmarks hovedstad, vi snakker om. Det er ikke en ganske almindelig kommunes problemer. Det er vores alle sammens problemer. Hele Danmarks befolkning har interesse i, at der nu sker noget omkring Københavns Havn.

Når der ikke er sket noget, er det nok, fordi, som ministeren har nævnt, der ikke har været et samlet løsningsforslag. CD mener, at det er rigtigt opfattet. Det er derfor, vi ikke har kunnet komme videre.

CD er enig i, at der skal nedsættes et hurtigtarbejdende udvalg, et havneudvalg, og vi er også enige med Socialdemokratiet om sammensætningen af dette udvalg. Så vidt vi kan se, indeholder det de relevante parter. Det, det skal nå frem til, er, at der kan skabes en bred politisk enighed om modellen for Københavns Havn, om økonomien, finansieringen og organisationsforholdene. Først herefter kan man udarbejde den konkrete plan i detaljer.

Altså det, vi må anbefale, er, at vi nedsætter det hurtigtarbejdende udvalg nu, at det får en begrænset tid til at komme frem til en løsningsmodel. Jeg mener, at vi må kunne skabe en bred enighed i dette Ting om disse ting, som ministeren er kommet med. Vi ligger ikke særlig langt fra hinanden, vi er enige i intentionerne, og vi er enige i målsætningen. Jeg skal blot til slut sige for god ordens skyld, at CD dog anbefaler ministerens model.

Kirsten Madsen (FP):

Med baggrund i den situation, der er gælden de i 1987 for Københavns Havn, hvor transportstrukturen er så væsentligt ændret, at havnen ikke længere har sin hidtidige funktion for byen, mener Fremskridtspartiet ikke, at det er en statsopgave at løse Københavns Havns planlægning, men at det er en sag, københavnere selv må afgøre. I en så økonomisk anstrengt krisetid med en stor udlandsgæld er det ikke et velvalgt tidspunkt at søge at finde flere og uhyre kostbare investeringsprojekter.

Fremskridtspartiet mener, at det offentlige hurtigst muligt bør afhænde de grunde, det ejer i og omkring Københavns Havn, således at de derved frigjorte midler kan bruges til at nedbringe den alarmerende udlandsgæld eller anden offentlig gæld.

I modsætning til de to beslutningsforslagsstillere mener Fremskridtspartiet, at det ville

være bedre at opfordre regeringen til for det første hurtigst muligt at afhænde alle offentligt ejede grunde, for det andet at overlade planlægning af Københavns Havns fremtid til de driftige erhvervs- og handelsfolk, der er villige til at ofre tid, penge og kræfter på en sådan opgave.

Fremskridtspartiet kan ikke gå ind for de to beslutningsforslag B 25 og B 34.

Kristian R. Kristensen (KRF):

Fra Kristeligt Folkeparti vil vi også gerne give vores kommentarer med på vejen til løsning af de opgaver, der eksisterer i forbindelse med Københavns Havn. Det er klart, at det er et meget stort projekt, og derfor er det også nødvendigt med et samarbejde imellem forskellige instanser. Som det også er nævnt i ministerens tale, er det Københavns Kommune, Trafikministeriet, Miljøministeriet og Havnevesenet og andre institutioner, som har interesse deri. Det er også ganske klart, at det skal være et hurtigtarbejdende udvalg, for at de funktioner, som er i gang derude i området, ikke skal gå i stå, eller for, at der sker noget helt andet. Man skal ikke spænde ben for en udvikling, som er i gang. Derfor må udvalget også varetage de interesser, som er i gang derude, samtidig med at det finder en løsning for hele området.

Det er de økonomiske og organisatoriske aspekter i projektet, der er de vigtigste. Derudover kommer trafikplanlægningen derude. Det er også en stor opgave. Måske kunne det så være med til at løse problemerne på den måde, at der også blev skabt f.eks. en S-togsforbindelse til Kastrup. Mig bekendt er der ingen S-tog, der kører ud på Amager på nuværende tidspunkt, så det var måske noget, der kunne løses ved samme lejlighed.

Det er ganske klart, at det er en kommunal opgave, eftersom det er en kommunal havn, men da det også er hovedstadens havn, må vi nok se i øjnene, at det ikke bare er en kommunal opgave, men det er en landsopgave og dermed også Folketingets opgave at gå ind i dette projekt. Det skulle gerne ende med at blive en positiv udnyttelse for byen som helhed og for landet ligeså.

Vi er her ude i et område, hvor der skal tages hensyn både til erhvervslivet, til boligområderne, til fritidssamfundet, som vi jo også lever i,

[Kristian R. Kristensen]

så der er mange instanser, der har brug for at være med og også medbestemmende.

Derfor er det også vigtigt, at det udvalg, der bliver sat i gang, bliver så sagkyndigt som overhovedet muligt, så alle aspekter kan komme frem. Der ligger jo også nogle ideer tilbage fra dengang – det var vist i 1984 – der blev lavet nogle forslag til udnyttelse af Københavns Havn på en bedre måde, end den bliver udnyttet i dag.

Vi vil gerne anbefale den skitse, som ministeren har fremlagt, og arbejde videre med på den udvikling.

Jørgen Tved (FK):

Vi har igen i dag fået demonstreret, at ukendskab til tingene absolut ikke afholder nogen fra at udtale sig, og jeg har en fornemmelse af, at de forskellige partier har haft svært ved at finde ordførere, der boede tilstrækkelig langt væk fra København for at kunne optræde i denne sag.

Jeg ved ikke, hvad der ligger som begrundelse for de to forslag, vi her behandler. Foreløbig nægter jeg at tro på de begrundelser, vi har hørt fra talerstolen.

Jeg er lidt overrasket over, at De Radikale den ene dag kan sige, at det er et kommunalt anliggende, det blander vi os ikke i, og det er ikke Folketingets sag, men når det drejer sig om Københavns Kommune, så er det åbenbart meget magtpåliggende for De Radikale at blande sig og bogstavelig talt at tage den kommunale selvbestemmelsesret væk fra kommunalbestyrelsen.

Jeg forstår heller ikke, hvad der ligger bag Socialdemokraternes forslag. Jeg fornemmer en afgrund så dyb mellem Socialdemokratiet i denne sal og så Socialdemokraterne på Københavns Rådhus. Efter at man i mangfoldige år eller i hvert tilfælde lige så længe, som man har haft den ulyksalige bloktilskudsordning, bogstavelig talt har udsultet byen økonomisk og på den måde har sat meget stramme rammer for byens økonomiske formåen med hensyn til den udvikling, der måtte og skulle ske i byen, efter at man har lavet disse økonomiske attentater, så siger man fra Folketingets side: Nu tager vi også planlægningen fra jer. For det er jo bogstavelig talt det, man siger. Man siger, at det havneområde er så stort, at det formår Københavns Kommune ikke selv at klare – og det er altså ikke Vorbasse krigshavn, det drejer sig om

– så det skal vi nok klare i dette Folketing. Jamen så kunne man jo lige så godt fra Socialdemokratiets side komme med et forslag om, at nu nedlægger vi kommunalbestyrelserne, for det er åbenbart alligevel os i denne sal, der skal bestemme, hvordan tingene skal skrues sammen.

Det kan ikke være rimeligt, eller også foreliggende der måske nogle helt andre motiver end dem, der er kommet frem fra talerstolen, og som vi endnu ikke har hørt om. Hvad drejer det sig om? Vil Socialdemokratiet have placeret en anden overborgmester til det kommende kommunevalg? Er det det, der er hensigten med det forslag, som man har stillet her? Jeg nægter at tro på, at det er nogen udvidelse af demokratiet, som Socialdemokratiet ellers plejer at snakke om, der her er på tale. Jeg opfatter begge de to forslag, der her er kommet, som utidig indblanding i Københavns Kommunes indre anliggender.

Når det er sagt, så ved i hvert tilfælde både Borgerrepræsentationen og også nok en del i denne sal, at jeg meget ofte har været meget uenig i den måde, politikken bliver drevet på fra Københavns Rådhus. Men jeg betragter alligevel selvstyret som så værdifuldt, at vi under ingen omstændigheder vil være med til disse to attentater, som kommer fra Socialdemokratiets og De Radikales side.

Der kan ikke bruges ord, der er stærke nok, men hykleri må efter min opfattelse være en mild betegnelse, når man hører, hvordan de forskellige ordførere kommer her og taler om de historisk værdifulde ting, der ligger i Københavns Kommune, og at der af den grund, når man kommer og taler om, at der skal stilles økonomi til rådighed, siger, at der også skal foretages en økonomisk planlægning, efter at man, som jeg ofte har påpeget herfra, bogstavelig talt har givet kommunen både håndjern og fodlænker på.

Jamen skal jeg forstå det på den måde, at samtlige partier i denne sal er indstillet på, at der skal stilles mere økonomi til rådighed for København? Er det det, man vil? Ja, så er vi med på holdet. Vi har ofte sagt, at vi mener, byen er mishandlet, og hvis det er det, det drejer sig om, så sig det dog. Så kom med nogle forslag, der peger i en positiv retning, som giver mulighed for, at også Københavns Kommune kan byde borgerne anstændige vilkår at leve under.

[Jørgen Tved]

Men det er jo ikke det, det drejer sig om. Det drejer sig om, at man skal fremstille sig selv som nogle, der er kloge, som nogle, der pludselig er meget miljøbevidste, som nogle, der har forstand på arkitektur og på, hvordan byen skal drives. Så kan jeg ikke forstå, hvorfor man skal hente ordførerne så langt væk fra åstedet, som det åbenbart har været tilfældet i denne sag.

Jeg synes, det er meget betænkeligt, det, man her er i gang med, og jeg forstår simpelt hen ikke motiverne. Det var jo den samme radikale ordfører, vi hørte den anden dag, da vi behandlede giftproduktionen nede i Køge, som havde travlt med at fortælle, at her kunne Folketinget ikke blande sig. Det var ikke bare fra denne talerstol, men også i pressen, at den radikale ordfører førte sig voldsomt frem med, at her måtte vi vaske vores hænder, her var ingen muligheder for indblanding fra Folketingets side. Når det drejer sig om Københavns Kommune, så er tingene åbenbart anderledes. Man har naturligvis et standpunkt, til man tager et nyt, og det gælder åbenbart det radikale parti. Her har man et standpunkt, der gælder den ene dag, så tager man et nyt den næste dag, og så gør det såmænd ikke noget, om det er i samme sag.

Med hensyn til Socialdemokratiet synes jeg, at situationen er meget betænkelig, for jeg kan overhovedet ikke forestille mig, at der har været nogle samtaler mellem den socialdemokratiske ordfører og dem, der står bag det socialdemokratiske forslag, og så socialdemokraterne på Københavns Rådhus. Jeg kan ikke forestille mig, at der er en eneste socialdemokrat på Københavns Rådhus, som siger: Det er et mægtigt forslag, det vil vi slås for.

Jeg kan forstå, at SF'erne har haft betænkeligheder, som det fremgik af SF's ordførertale, og jeg har det indtryk, at de forslag, der har været behandlet planlægningsmæssigt i Byplan- og Trafikudvalget i Københavns Kommune, stort set alle er vedtaget enstemmigt. Det vil altså sige, at der er en meget bred politisk opslutning i Københavns Kommune om de planer, man indtil videre har haft.

Men jeg vil da godt spørge alle dem, der heroppe har snakket om de historiske interesser, om de arkitektoniske ting, man skal tage i betragtning, om man skal bygge boliger, og om man skal sørge for, at der er muligheder for rekreative områder, fritidsforhold osv., osv.

Jamen er det ikke det samme, Københavns Kommune siger? Er det ikke det samme, som man ofte hører fra københavnske kommunalpolitikere, og som er understreget i den kommuneplan, som Københavns Kommune har behandlet? Jo, naturligvis er det det, og naturligvis kan man godt planlægge, hvor industrien skal ligge. Men kommer man her fra Folketinget og åbner for pengeposen og siger, at nu vil man hjælpe byen med at få industrien til at udnytte de faciliteter, som er til rådighed?

Lad mig bare tage et enkelt punkt. Det er sjældent, jeg er enig med ordføreren for Kristeligt Folkeparti, men han fik sagt nogle fornuftige ting, og blind høne kan som bekendt også finde et korn. Hvorfor går dette Folketing ikke i gang med at hjælpe byen med dens trafikproblemer? Et af problemerne er jo netop den togforbindelse, som bør være mellem bykernen og Amager. Hvorfor kommer der ikke et sådant forslag, når man står her og hulker krokodilletårer over, at forholdene i København ikke er i orden? Nej, for så skal man pludselig spare.

Det, der efter min opfattelse er det væsentlige, er, at man både vil angribe Københavns Kommunalbestyrelse ud fra nogle politiske motiver fra borgerlig side, og at man desværre i denne sag tilsyneladende har fået allierede fra den socialdemokratiske gruppe i denne sal. Vi vil godt advare mod at gå videre ad den vej. Vi har ingen som helst forhåbninger om, at ekspertgrupper ud fra dette Folketing kan gøre tingene en pind bedre, end man kan gøre det i Københavns Kommune, og vi foretrækker selvstyre, frem for at Folketinget i et så stort og vigtigt område skal påtage sig ansvaret.

Formanden:

Ordføreren for forslagsstillerne vedrørende beslutningsforslag nr. B 25 angående Københavns Havn, fru Dorte Bennedsen, har ordet.

Dorte Bennedsen (S):

Her i dag har vi som bekendt to forslag om Københavns Havn til behandling, og så talte ministeren meget om sit forslag. Til det kan jeg kun sige, at det har vi jo ikke rigtig set. Vi har læst lidt om det i aviserne, og nu har vi altså hørt lidt om det i dag, men vi har ikke set det på tryk.

Men jeg synes ikke, denne dag og denne sag skal blive en strid om ophavsret til den ene eller

[Dorte Bennedsen]

den anden idé; det synes jeg er temmelig interesseløst. Den lære, jeg kan drage af debatten her i dag, er, at jeg ser gode muligheder for at opnå nogle konstruktive resultater. Der var nuancer på det ene eller det andet punkt fra forskellige af ordførernes og fra ministerens side, men hvis man prøver at sammenholde, hvad der er blevet sagt her i dag, synes jeg virkelig, at det lægger op til, at der er mulighed for at få bred opbakning omkring nogle konstruktive forslag, og det vil jeg da gerne som ordfører for forslagsstillerne til det socialdemokratiske forslag takke for.

Ministeren havde nogle bemærkninger om det socialdemokratiske forslag. Han fandt, at det var for snævert, at udvalget skulle udarbejde en konkret plan. Det er muligt, det ikke er sprogligt så velformuleret. Jeg vil kun sige, at det i hvert fald ikke er vores hensigt, at det skal opfattes så firkantet som det, ministeren gav udtryk for.

Det, vi forestiller os, er, at dette udvalg skal tage stilling til, skal vi sige de overordnede retningslinjer, altså i økonomisk og strukturel henseende, og så skal man derefter ind i den fase, man kunne kalde den anden fase af den mere konstruktive, kreative art og udarbejde egentlige, konkrete forslag. Det er en konstruktion, vi gerne vil være med til at drøfte; vi er ikke af den holdning, at tingene partout skal gøres på den måde, vi har lagt frem. Vi vil meget gerne drøfte, hvorledes vi gør det fornuftigt.

Jeg vil gerne understrege én ting, som den socialdemokratiske ordfører, hr. Baadsgaard, sagde, og det var bemærkningerne om trafikplanlægningen. Jeg synes, det er meget vigtigt at understrege, at det for os som forslagsstillere er væsentligt, at kommunen ikke skal hænge på økonomien alene. Det være også sagt til hr. Mejdahl, som sagde: »Nej, der skal ikke skattepenge til dette her.« Det skal jeg ikke tage stilling til i dag, for det er muligt, der er nogle indre værdier, som kan være med til at finansiere tingene, men jeg vil gerne understrege som et klart socialdemokratisk standpunkt, at det er ikke Københavns Kommunes opgave at finansiere det her alene.

Fru Ingerlise Koefoed var ikke enig med os i vores udvalgssammensætning. Hun syntes, at interessenterne blev for dybt involveret, og derfor foretrak SF den radikale model. Hertil vil jeg gerne sige, at vi kan ikke lave den økonomi-

ske, planlæggende og organisatoriske struktur, uden at det, fru Ingerlise Koefoed kaldte interessenterne, er med i arbejdet. Det er i hvert tilfælde vores faste udgangspunkt, at selvfølgelig skal de være placeret i det arbejde. At man så kan lave en anden fase med et – kald det sagkyndigt eller kreativt, eller hvad man vil – idéudvalg, det vil vi, som jeg sagde før, meget gerne være med til at diskutere. Men vi finder det vigtigt, at kommunen og andre interessenter er med i planlægningsarbejdet.

Hr. Mejdahl var inde på nogle betragtninger om havnen. Her vil jeg også gerne understrege, fordi der har været forskellige misforståelser fremme om, hvad det socialdemokratiske synspunkt var, at vi finder, det er vigtigt, at erhvervshavnen kan fortsætte, og vi finder også, at det er overordentlig vigtigt, at den kan oprettholdes som det, der hedder basishavn.

Så sagde hr. Mejdahl, at han ikke kunne give tilslutning til stop for salg og langtidsleje. Selv om han kunne forstå intentionerne, kunne han ikke give tilslutning, da det ville stoppe for initiativer. Her bliver jeg nødt til at sige til hr. Mejdahl, at det faktisk også er meningen, at det skal stoppe for initiativ, ikke for en meget lang periode, men lige præcis i den korte planlægningsperiode, der skal til. Vi kan ikke have, at der bliver solgt, og det er da ikke meningen at lave planlægning for nogle arealer, hvis de i øvrigt er solgt eller langtidsudlejet, så planlægningen ikke kan føres ud i livet. Det kan ikke være urimeligt, at man i en kort periode siger stop for det, som ministeren jo også var inde på i sin tale.

Fru Marianne Jelved var også inde på spørgsmålet om udvalgssammensætningen. Jeg tror, jeg i og for sig har svaret fru Marianne Jelved med de bemærkninger, jeg svarede fru Ingerlise Koefoed med. Men fru Marianne Jelved sluttede med at sige, at hun mente, vi i fællesskab kunne finde frem til en konstruktiv løsning, og det er en betragtning, jeg er meget enig i; jeg tror sagtens, at dette kan lade sig gøre.

Så havde hr. Jørgen Tved nogle bemærkninger. Han startede med at sige, at han nægtede at tro på de givne begrundelser for forslaget. Der kom jeg til at tænke på det gamle ord, der for mange år siden er sagt fra denne talerstol, nemlig, at »hvis det er fakta, så benægter a fakta.« Jeg har ikke meget at stille op med hr. Jørgen Tveds bemærkninger om, at han nægter at tro

[Dorte Bennedsen]

på de givne begrundelser, andet end at sige: jamen det må han jo så gøre.

Vi har givet vores begrundelser for, at vi ønskede at lægge dette forslag frem, og det er – jeg skal gerne gentage dem – at Københavns Kommune, som det jo meget ofte er understreget af Københavns overborgmester, har opgaver og forpligtelser som hovedstad, altså opgaver, der går langt ud over kommunale opgaver. Og vi mener altså også, at havnen og hele det her areal ikke kun har interesse for Københavns Kommune, men har interesse for hovedstaden som sådan. Men alfa og omega i denne sag er, at når man siger dette, så skal der føjes til, at dermed er økonomien, der er involveret i dette her, heller ikke Københavns Kommunes alene. Det er noget overordentlig væsentligt, at der økonomisk bliver løst op for tingene, at kommunen ikke skal bære byrderne alene.

Hr. Jørgen Tved var i det hele taget vred over, at vi overhovedet kunne tænke os at gribe ind. Men kendsgerningen er jo, at der inden for de senere år er solgt for 400 mio. kr. i havnen. Jeg kan godt historien, det er pensionsproblemet – men det var nu ikke mere end 165 mio. kr., hvis jeg husker ret. Der er solgt for 400 mio. kr. dernede, og der er grunde i option for andre 400 mio. kr.

Vi synes ikke, at det er rimeligt, at der ikke bliver lavet en planlægning, inden havnen – eller de arealer, der ikke skal bruges som erhvervshavn – er stykket ud på forskellig vis. Ser man på kortet, som Københavns Havn har udarbejdet, vil man se, at de privatejede arealer nok er godt og vel fordoblet i løbet af de senere år. Det synes vi faktisk ikke er noget godt udgangspunkt for en planlægning.

Så havde hr. Jørgen Tved til sidst nogle bemærkninger om spørgsmålet: Hvorfor ikke hjælpe byen med trafikproblemerne? Det har jeg kommenteret her, og det sagde den socialdemokratiske ordfører også. Det er ikke kommunens økonomiske problem, det er samfundets økonomiske problem.

Jeg vil gerne slutte med at takke ordførerne. Enkelte var helt imod, men jeg fornemmer, som jeg startede med at sige, at der virkelig er en bred enighed om hovedprincipperne, og jeg ser frem til, at vi kan nå et fornuftigt resultat. Det behøver for vores skyld ikke partout være i form af, at der bliver afgivet betænkning. Det kan muligvis være en beretning, som forman-

den for udvalget var inde på. Men det, vi finder vigtigt, er, at vi får lejlighed til en drøftelse af, hvordan tingene skal gribes an fremover.

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

Det er til bemærkningen fra fru Dorte Bennedsen om salg og langtidsudlejning. Jeg er ganske korrekt citeret i det, som fru Dorte Bennedsen nævnedede, men jeg vil godt for at tydeliggøre det lige føje fortsættelsen til, nemlig at vi i stedet for det indgreb, som det jo er at sætte stop for salg og udlejning, vil henholde os til det skridt, som jeg har forstået havnebestyrelsen allerede har taget i august måned, nemlig at stoppe for salg af havnens ejendom, altså de arealer, som havnebestyrelsen disponerer over. Der er nogle undtagelser, nemlig dér, hvor der er givet forkøbsret. Og så følger jeg til: Staten og kommunen må kunne indtage samme holdning vedrørende de arealer, som de to myndigheder disponerer over. Så var vi fri for at lave indgrebet.

Det var lige for at tydeliggøre det.

(Kort bemærkning).

Jørgen Tved (FK):

Jeg synes, det er lidt for billigt, når man lige som skubber de økonomiske problemer i forbindelse med Københavns Kommune ud til siden og siger, at det er ikke det, sagen drejer sig om, det må vi prøve på at være med til at løse hen ad vejen, og alle disse smukke talemåder, man kan tage frem i anledning af højtidsdage, der stunder til, og ved andre festlige lejligheder. For jeg vil ikke sige, at problemerne er begyndt, da man indførte bloktilskudsordningen, men de er i hvert tilfælde blevet forstærket, siden man lavede denne ulyksalige ordning.

Det er rigtigt, som det er sagt, at København ikke bare er en stor by, vi har her i landet, det er landets hovedstad, og derfor burde man måske nok også have taget det i betragtning.

Men det er ikke det, der bringer mig herop. Jeg vil godt vide, om Socialdemokratiet har to linjer i denne sag. Om man har én linje for folketingsgruppen og en anden linje i Københavns Kommune. Jeg vil godt direkte spørge den socialdemokratiske ordfører: Har man behandlet dette forslag, diskuteret det, haft det op til debat med Socialdemokraterne på Køben-

[Jørgen Tved]

havns Rådhus? Hvad er det for en politik, der er Socialdemokratiets i denne sag? Er det kommunalt selvstyre, eller er det indgreb eller overgreb som det, vi her ser?

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Selv om det jo er en noget usædvanlig procedure, at et politisk parti forlanger at få at vide, hvad der er sket internt i drøftelser i andre politiske partier, så skal jeg da gerne svare hr. Jørgen Tved.

Dette her har været drøftet med Socialdemokraterne på Københavns Rådhus, og det er jo ikke nogen hemmelighed, at de ikke er enige.

Formanden:

Ordføreren for forslagsstillerne til beslutningsforslag nr. B 34 angående Københavns Havns fremtid, hr. Jørgen Estrup, har ordet.

Jørgen Estrup (RV):

Det er jo ikke hver dag, man som ordfører har så god grund til at takke for de reaktioner, der har været, som jeg synes der er grund til i dag. Jeg synes, der var en meget bred enighed, som tyder godt for det videre arbejde, og den vil jeg også udstrække til ministeren. Jeg tror, der er muligheder, som vi fra radikal side naturligvis vil gøre alt for at udnytte til at komme videre i denne sag.

Jeg vil selvfølgelig specielt gerne sige tak til SF, som jeg opfattede som helt bag vores forslag, men jeg tror i det hele taget, at der er gode muligheder.

Det, som fremgik af debatten, var jo, at der er enighed om, at der skal gøres noget ved de tre hovedingredienser i forslagene, som jo går igen både i det socialdemokratiske og i det radikale forslag, nemlig at vi har brug for et stop, som fastfryser udviklingen, vi har brug for en helhedsløsning, som sikrer, at der planlægges i et sådant omfang, at vi faktisk udnytter potentialet, og for det tredje, at der skal nedsættes et udvalg, som på en eller anden måde skal få denne sag til at fungere. På de tre områder er der enighed om, at der skal gøres noget. Det synes jeg er godt. Det tyder på, at vi kan komme videre.

Der er også enighed om, at dette er en sag af national interesse, og at vi derfor med skyldigt

hensyn til den planlægningslovgivning, vi har, faktisk nu fra Folketingets side bør udstikke de relevante rammer.

Jeg vil godt føje nogle bemærkninger til selve spørgsmålet om, hvad der har været galt i det forløb, vi har set hidtil i Københavns Havn. Det, som i hvert fald i høj grad præger det radikale syn på forløbet, er, at vi langtfra har udnyttet det potentiale, som København og Københavns havnefront har. Vi har ikke udnyttet det økonomisk, vi har ikke udnyttet det kulturelt, vi har ikke udnyttet det æstetisk. Vi har bestemt heller ikke udnyttet de trafikale muligheder.

Vi har lavet en stykkevis planlægning, som naturligvis ikke bliver tilfredsstillende, heller ikke i økonomisk henseende. Vi har jo her at gøre med noget, hvor man må sige, at summen af delene er større, end hvis man tager delene enkeltvis, og jeg tror, at Københavns Kommune, som jo i høj grad har måttet stå med ansvaret for planlægningen, når vi er nået længere i denne sag, også vil sande, at når man kombinerer de forskellige muligheder, når man tager hensyn til de trafikale muligheder, når man tager hensyn til de kulturelle muligheder og til æstetikken, så er der et langt større potentiale, som f.eks. kan udnyttes i forbindelse med de hotelbyggerier, som Københavns Kommune så gerne vil i gang med.

Hvis man kigger på forholdene i udlandet, så er det jo ganske oplagt, at man dér nogle steder har udnyttet et samspil mellem by- og våd/vandområder, hvad enten det er en havn eller en flod, der er tale om. Man kan tænke på Seinen og Paris og kajerne, man kan tænke på San Francisco og The Wharf, og man kan tænke på den udvikling, der har været i dokkerne i London. Dér har man skabt nogle miljøer, som er ganske enestående, og som vi har gode chancer for at realisere også i København.

Jeg tror ikke, at der er ret mange, der vil have forståelse for, at vi ikke udnytter de muligheder, og jeg vil gerne citere, hvad der er skrevet i Politiken i dag af en af Langelinieudvalgets talsmænd, Birk Keller:

»Hvem ville finde sig i, at staten eller andre begyndte at frasælge grunde fra Rold Skov, fra Dybbøl Banke, Jægersborg Dyrehave eller Rebild Bakker?«

Nej, hvem ville det? Det er nemlig sagen. Det er nationale interesser, der er på spil.

[Jørgen Estrup]

Samtidig vil jeg godt understrege, at den kritik, der ligger i disse ord, ikke skal rettes til Københavns Kommune alene. Københavns Kommune har haft et overordnet ansvar, bestemt, men staten må tage sin store del af ansvaret for det, der er sket i havneområdet; det må havnevesenet naturligvis også, det må private interesser. Der er mange, der i fællesskab har medskyld for, at dette ikke er lykkedes så godt, som vi kunne ønske os.

De mange interessenter, som vi kan se i havneområdet, er netop det, som for os er afgørende for, hvordan vi forestiller os at arbejdet skal foregå. Vi finder, at det er ganske vigtigt, at udvalgsarbejdet på den ene side tilgodeser, at der er mange interessenter, på den anden side også sikrer, at planlægningsarbejdet kan foregå i en kreativ ånd. Det vil sige, at det er et uvildigt udvalg, som sikrer visionerne, samtidig med at interesserne og problemerne i sidste ende går op med visionerne i en højere enhed. Det er derfor, vi har lagt så megen vægt på, at vi får det, vi kalder et uvildigt udvalg, og jeg vil godt i den forbindelse citere, hvad en af dem, der har været mest inde i debatten om dette og har mange erfaringer fra udenlandske problemer af samme type, nemlig arkitekt Ulrik Plesner, skrev den 4. november 1987 i Politiken:

»Til uvildig nytænkning kræves et udvalg, der skal arbejde effektivt og hurtigt med sagen, således at der må konstitueres et *uvildigt* udvalg, der ikke må have én eller flere af sagens parter som medlemmer. Der skal udredes og forstås så mange forhold, der skal afvejes så mange hensyn, f.eks. grundværdistigninger mod brobygningsudgifter, trafikale hensyn mod historiske etc.«

Ja, det er netop problemet. Hver af interessenterne har kun delvise interesser og vil derfor naturligvis følge sine egne interesser, men kan ikke, uden at vi fra Folketinget sikrer helheden, tvinges til at tage de nødvendige hensyn. Det er det, der efter vores opfattelse er så afgørende. Jeg tror, at når vi i udvalgsarbejdet diskuterer, hvordan vi kan sikre det, som er det afgørende, nemlig potentialet i havnen, så vil vi se, at det kan man ikke blot ved at lave en helhedsplanlægning. Det kræver også, at visionerne og ideerne er med, og derved tror jeg også, at vi i sidste ende kan nå frem til en fælles løsning på, hvordan det udvalg skal være.

Dertil kommer så noget, som jeg jo mener er vigtigt i denne sammenhæng. Hvor skal dette planlægningsarbejde, som der altså er enighed om skal i gang, ende? Er det sådan, at vi skal have nedsat et udvalg, som i sidste ende også skal stå for det videre arbejde, eller skal Folketinget så at sige gøre sit eget arbejde færdigt her og nu og derefter overlade det til andre?

Jeg tror, det er meget vigtigt, at vi prøver på at overholde det, som er tankegangen i planlægningslovgivningen, nemlig at Folketinget udstikker rammerne og derefter overlader man det til andre. Derfor synes jeg, det er ganske naturligt, at vi lægger op til et landsplandirektiv som endemålet, før det kan skibes af i en videre organisatorisk struktur, hvor Folketinget ikke blander sig.

Jeg synes, det ville være uheldigt, hvis Folketinget nu nedsatte et udvalg og forestillede sig, at dette også skulle arbejde videre med sagen; dermed havde Folketinget stort set taget ansvaret for de næste mange års udvikling af havnen. Jeg ved ikke, om det er det, der er den socialdemokratiske tanke med udvalget; jeg kunne fristes til at tro det en gang imellem. Jeg synes, det ville være forkert, hvis man på den måde havde en fortsat forbindelse fra Folketingets side med, hvad der skulle ske i sagen.

Jeg lagde mærke til, at ikke mindst den konservative ordfører lagde vægt på, at der var mere, vi var enige om, end vi var uenige om, og at man samtidig understregede, at der var jo en mulighed for, at vi i udvalget i fællesskab kunne skrive en beretning, noget, som fru Dorte Bennedsen også tilsluttede sig som en mulighed. Jeg synes, det er den rigtige måde at gøre det på.

Vi er nu klar over, at der ligger to forslag på Folketingets bord. Vi ved, at ministeren har nogle tanker, og vi ville egentlig gerne se dem skriftligt; det har vi ikke fået lov til endnu, men vi ved, der er nogle tanker.

Det må være helt rimeligt, at udvalget nu i fællesskab prøver på at finde en løsningsmodel, som tilgodeser de mange gode intentioner, der er for Københavns Havn, og at dette meget hurtigt udmønter sig i en beretning. Så tror jeg, at vi på én gang tilgodeser hensynet til selve sagen og samtidig til de mange, der mener, at der nu skal ske noget hurtigt. Jeg vil meget henstille, at vi på den måde så at sige koordinerer de interesser, der i øjeblikket er inden for Folketingets mure.

[Jørgen Estrup]

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af Folketinget Pia Kjærsgaard (FP), Glistrup (FP) og Annette Just (FP) har meddelt mig, at de ønsker til arbejdsministeren at stille følgende:

Forespørgsel.

»Hvornår og hvordan vil regeringen opfylde sit løfte om at sikre det frie fagforeningsvalg i

Danmark, så ingen mod sin vilje skal tvinges til at være medlem af en bestemt fagforening?« (Forespørgsel nr. F 22).

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Retsudvalget (9/12 87):

Udtræder: Dohrmann (FP)

Nyt medl.: Pia Kjærsgaard (FP)

Arbejdsmarkedsudvalget (9/12 87):

Udtræder: Lilli Gyldenkilde (SF)

Nyt medl.: Jens Thoft (SF)

Landbrugs- og fiskeriudvalget (9/12 87):

Udtræder: Niels Anker Kofoed (V)

Ny stedf.: Henrik Toft (V)

Miljø- og Planlægningsudvalget (9/12 87):

Udtræder: Leif Hermann (SF)

Nyt medl.: Ingerlise Kofoed (SF)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 11. december 1987, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 15.33
